

здійсненні процесуальних дій стане можливістю уникнення негативних тенденцій, що виникають безпосередньо між прокурором, керівником органу досудового розслідування та слідчим у разі оскарження рішень прокурора.

Список використаних джерел

1. Шумейко Д.О. Освідчення особи при розслідуванні прийняття пропозицій, обіцянки чи одержання неправомірної вигоди службовою особою: проблеми правозастосування. *Право.юа.* 2015. № 1. С. 100-106. http://№buv.gov.ua/UJRN№/ pгауо_2015_1_17.

2. Благодир А.А. Застосування примусу під час провадження слідчих дій : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2018. 16 с.

3. Козленко А.І., Карнаухов О.В. Особливості проведення огляду, обшуку та освідчення у кримінальному провадженні про контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів. Актуальна юриспруденція. *Юридичні науково-практичні Інтернет-конференції (24.04.2016)*. Секція № 5. URL: http://^a1acItIy.cot.ia/ ipйex.pBp?орйоп=cot_co№e№e&view=article&id=1280%3A200416-19&catid=152%3A5-0416&Itemid=188&la№g=ru.

14. Карпушин С.Ю. Проведення слідчих (розшукових) дій : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2016. 22 с. URL: http://elar.№aiaiu.kiev.ua/bitstream/123456789/1422/1/karpushi№_avtoref.pdf.

5. Курта Є.О., Римарчук Г.С. Можливості укладання компромісу під час проведення слідчих (розшукових) дій. *Вісник Національного університету «Львівська Політехніка»*. 2015. № 813. С. 256–261. URL: <http://eпа.lр.ейи.иа:8080/Бапй1e/пiB/30091>.

Бондар В'ячеслав Юрійович,

слухач магістратури ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНЕ СТ. 114-2 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

24 лютого 2022 року стало тією датою, що розділило моє життя і життя всіх моїх співвітчизників на до та після. До цього якісь плани, які з того дня схоже ніхто більше не буде більше, ніж на кілька днів, а потім... Ракети, масові наступи ординських військ, звірства та потоки інформації стосовно війни з усіх джерел... Звісно в 21 ст. в умовах, коли все швидко змінюється потрібно бути готовим до будь-якого розвитку подій. Але, важко собі було уявити велику війну в центрі Європи, яка тривала б місяцями і супроводжувалась такими звірствами з боку однієї із сторін, з боку держави-постійного члена РБ ООН! Наш ворог по-звірячому жорстокий – згвалтовані діти, безвинно вбиті жінки та

обстріли житлових районів мирних міст вже давно стали їх візитною карткою.

Більшість держав світу не побоялось побачити справжнє обличчя росії і впевнено в політичному, економічному, гуманітарному та інформаційному фронті стояти на нашому боці. Однієї із найдієвіших умов для швидкого завершення війни і нашої перемоги є поставки озброєння для нашої оборони. Станом на 27 квітня протягом двох місяців повномасштабної війни з росією Україна отримала від країн НАТО, а також партнерів з усього цивілізованого світу, озброєння, боєприпасів, амуніції та розвідувальних систем на більш як \$8 млрд [1]. Це все завозиться в Україні різними шляхами, але у зв'язку із недоступністю морських шляхів через блокування моря російськими військами, це завозиться переважно залізничним транспортом через його велику вантажопідйомність і доступність. Рашиські війська усіма силами намагаються зірвати ці поставки. Зокрема, 4 травня пресслужба «Укрзалізниці» повідомила про ракетний обстріл залізничної інфраструктури у Дніпрі. За даними голови правління «Укрзалізниці» Олександра Камишіна, 4 травня російські війська втретє обстріляли міст через Дністровський лиман на Одещині. Також повідомляється, що увечері ударів завдали по шести залізничних станціях в центрі та на заході України. Попередньо постраждалих немає, затримано 14 пасажирських поїздів. «Пошкодження інфраструктури тяжкі», – констатували в УЗ[2].

Ліна Костенко в «Записках українського самашедшого» писала, що «колись [...] інформація була нашою здобиччю. Тепер ми – здобич інформації» [3]. Для завдання точних ударів по залізничній інфраструктурі необхідно мати точну інформації про розташування об'єктів. Зараз інформації вартує набагато більше, ніж гроші. В перші дні війни інформація про озброєння, стан військ, напрями ударів і контрударів наскрізь пронизувала всі новини, а потім стало зрозуміло, що для нашої перемоги та найголовніше для нашого життя і життя захисників України розголошення інформації є згубним. На різних державних офіційних сайтах стали публікувати заборони на публікування певної інформації.

У зв'язку із цим, зокрема, 24 березня 2022 року прийняли закон № 2160-ІХ, яким запроваджено кримінальну відповідальність за несанкціоноване розповсюдження інформації про направлення, переміщення міжнародної військової допомоги в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних сил України чи інших військових формувань України, вчинене в умовах воєнного або

надзвичайного стану [4], до якого згідно із законом № 2178-IX від 1 квітня 2022 року були внесені зміни [5].

Статтю 114-2, з назвою «Несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану» розміщено в Розділі I Особливої частини під назвою «Злочини проти основ національної безпеки України».

В частині першій передбачається відповідальність за поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, у тому числі про їх переміщення територією України, якщо така інформація не розміщувалася (не поширювалася) у відкритому доступі Генеральним штабом Збройних Сил України, Міністерством оборони України, Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України чи Службою безпеки України або в офіційних джерелах країн-партнерів, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану і встановлюється відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від 3 до 5 років. В частині другій цієї статті передбачена відповідальність за поширення інформації про переміщення, рух або розташування Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, за можливості їх ідентифікації на місцевості, якщо така інформація не розміщувалася у відкритому доступі Генеральним штабом Збройних Сил України, Міністерством оборони України або іншими уповноваженими державними органами, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану, і встановлена відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від 5 до 8 років. Частиною третьою цієї статті передбачене відповідальність за дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені за попередньою змовою групою осіб або з корисливих мотивів, або з метою надання такої інформації державі, що здійснює збройну агресію проти України, або її представникам, або іншим незаконним збройним формуванням, або якщо вони спричинили тяжкі наслідки, за відсутності ознак державної зради або шпигунства і встановлена відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від 8 до 12 років [6].

Зміни від 1 квітня 2022 року стосувались уточнення суб'єктів, які можуть офіційно розголошувати інформацію, яка становить інтерес в межах цієї статті, а також значно редагували частину третю даної статті.

Основним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення є суспільні відносини у сфері забезпечення

національної та державної безпеки, обороноздатності, державного суверенітету, територіальної цілісності і недоторканості. Додатковим необхідним безпосереднім об'єктом є суспільні відносини, що виникають у зв'язку із поширенням інформації в особливий період, тобто в умовах воєнного або надзвичайного стану. Серед іншого цією статтею заборонено поширювати найменування військових частин (підрозділів) та інших військових об'єктів в районах виконання бойових (спеціальних) завдань, географічні координати місць їх розташування, чисельність особового складу військових частин (підрозділів), кількість озброєння та бойової техніки, матеріально-технічних засобів, їх стан та місця зберігання, інформацію щодо операцій (бойових дій), які проводяться або плануються [7].

Об'єктивна сторона кримінального правопорушення виражається в суспільно небезпечних діяннях, які уособлюються несанкціоноване поширення інформації стосовно озброєння і військових формувань в період воєнного та надзвичайного стану.

Перелік зброї, озброєння та бойових припасів не є вичерпним. Тобто не говориться, що саме слід розуміти під цими поняттями.

Крім того, обов'язковою ознакою є час його вчинення, тобто воєнний або надзвичайний стан. Згідно ЗУ «Про правовий режим надзвичайного стану» та ЗУ «Про правовий режим воєнного стану» воєнний та надзвичайні стани – це особливі правові режими, які можуть вводиться по всій Україні у зв'язку із тими чи іншими несприятливими для населення чинниками [8; 9].

Кримінальне правопорушення за першими двома частинами є закінченим з моменту вчинення діяння (формальний склад). Частина 3 цієї статті серед інших кваліфікуючих обставин може передбачати тяжкі наслідки, тобто можна говорити про матеріальний склад кримінального правопорушення у цьому разі.

Суб'єкт злочину – загальний, тобто фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку.

Суб'єктивна сторона характеризується виною у формі прямого умислу.

Разом із тим можна говорити про наявність певних проблем з розумінням цієї статті. Наприклад, виникає запитання, як відмежувати вказане кримінальне правопорушення від, наприклад, державної зради. Річ у тім, що розташування, організаційна структура тощо військових установ у період воєнного часу є державною таємницею. Водночас відповідно до ст. 111 КК України передача цих відомостей на шкоду суверенітету, обороноздатності, державної безпеки кваліфікується як державна зрада. Також подібні дії можуть бути розцінені як шпигунство

(ст. 114 КК України), якщо дії вчинені іноземцем або особою без громадянства. При цьому розповсюдження інформації, по суті, є такою ж формою передачі інформації, «замаскованої» під публічне висвітлення [10].

Треба звернути увагу, що відповідно до нової статті несанкціонованим вважається будь-яке розповсюдження інформації, тобто таке, що вчинене певною особою вперше, так і наступне розповсюдження вже опублікованої інформації зовсім іншою особою [10].

Отже, подібна редакція має бути виправлена, оскільки відповідальності повинна підлягати особа, яка вперше вчинила публічне висвітлення забороненої інформації, а не особи, які фактично вдруге або втретє розповсюдили дані, що вже знаходяться у публічному доступі [10].

Інформація на сьогодні – це зброя, яка може вразити не гірше, ніж ракета. Її потрібно зберігати і не можна безвідповідально поширювати. Введення в Кримінальний кодекс України статті 114-2 дозволило ефективніше захищати інформацію, яка є важливою для обороноздатності України. І хоча на сьогодні ще не має якоїсь інформації стосовно відкриття проваджень за цією статтею, але можна сказати, що в сучасному інформаційному суспільстві ця стаття може ефективно сприяти захисту інформації від її безпідставного та злочинного поширення і ще на крок наблизити нас до нашої спільної Перемоги!

Список використаних джерел

1. Юрій Віннічук. Яку зброю Україна отримала від країн НАТО. *Бізнес Цензор*. URL: https://biz.cenSor.net/resoNeaNece/3337164/yaku_zbroyu_ukrayiNea_otrymala_vid_krayiNo_Neato.
2. Тетяна Кирилюк, Ольга Журавльова, Валерій Сааков. В Україні інтенсивні ракетні удари: є руйнування залізниці. *Deutsche Welle*. URL: <https://www.dw.com/uk/v-ukraiNei-iNeTeNeSyvNei-raketNei-udary-ye-ruiNeuvaNeNeia-zalizNeysi/a-61683832>.
3. Костенко, Л. Записки українського самашедшого. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. С. 13.
4. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення протидії несанкціонованому поширенню інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчиненому в умовах воєнного або надзвичайного стану : Закон України від 24.03.2022 № 2160-IX. URL: <https://zakoNo.rada.gov.ua/laws/show/2160-20#No10>.

5. Про внесення змін до статті 114-2 Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за несанкціоноване розповсюдження інформації про засоби протидії збройній агресії Російської Федерації : Закон України від 01.04.2022 № 2178-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2178-20#Text>.

6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

7. ВАЖЛИВО! У разі вчинення злочину, передбаченого статтею 114-2 Кримінального кодексу України. Деталі: Олег Гончарук від 06.04.2022. URL: <http://savra.rada.odessa.ua/oholoshe/2041-vazhlivo-u-razi-vchi-ne-neya-zlochi-neu-peredbache-nogo-statteyu-114-2-krimi-neal-nogo-kodeksu-ukraji.html>.

8. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16.03.2000 № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>.

9. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2022 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

10. Кримінальна відповідальність під час воєнного стану: законодавчі акти. Київ. 25.03.2022. URL: <https://uba.ua/ukr/news/9115/>.

Бондаренко Степан Юрійович

студент Київського інституту
інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська
юридична академія»

Науковий керівник: старший викладач
кафедри кримінального права, процесу
і криміналістики Київського інституту
інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська
юридична академія», кандидат
психологічних наук ***Вітомський Ю. Л.***

**ПЕРСПЕКТИВИ Й НЕДОЛІКИ СЛІДЧОЇ ТА СУДОВОЇ
ПРАКТИКИ ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ**

18 травня 2022 року в Солом'янському районному суді почали розглядати справу російського військового Вадима Шишимаріна (21-річний сержант та командир відділення танкової «Кантемирівської дивізії» Московської області). Це перший солдат, якого судять за злочин